

MÜ'MİNLERİN VASIFLARI*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

l'lemû eyyühe'l-ihvân... Inne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

الْمُؤْمِنُ كَالْغَرِيبِ فِي الدُّنْيَا لَا يَأْسُ فِي

عِزِّهَا وَلَا يَخْرُجُ مِنْ ذُلِّهَا لِلنَّاسِ حَالٌ

مَقْبُولٌ عَلَيْهِ وَلَهُ حَالُ النَّاسِ مِنْهُ فِي

رَاحَةٍ وَجَسَدُهُ مِنْهُ فِي عَنَاءٍ

(حل . عن بهز عن أبيه عن جده)

RE. 231/15 (*El-mü'minü ke'l-garîbi fi'd-dünyâ, lâ ye'nesü fî izzihâ, ve lâ yahrucü min züllihâ; li'n-nâsi hâlün mukbilûne aleyhi, ve lehû hâlü'n-nâsi minhü fî râhatin, ve cesedühü minhü fî anâin.*)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Hep beraber bir salevât-ı şerîfe okuyalım:

(Allâhümme salli salâten kâmileten, ve sellim selâmen tâmmen, alâ seyyidinâ muhammedini'llezî tenhallü bihi'l-ukad, ve tenfericü bihi'l-küreb, ve tukdâ bihi'l-havâicü, ve tünâlü bihi'l- rağâibü, ve hüsne'l-havâtimi, ve yüsteska'l-gamâmü bi-vechihi'l-kerîm, ve alâ âlihî ve sahibihî fî külli lemhatin ve nefesin, bi-adedi külli ma'lûmin leke.)

a. Mü'min Nasıl Olmalı!

Sizi hep tebrik ederim. Bütün müslümanlar da tebriğe lâyık. Allah'a çok şükür ki, bizi müslüman ve mü'min olarak yaratmış. Bu nimetin şükrünü edâ etmek insanın elinde değildir, yani yapamaz insan bunu. Biz bunu kendimiz istesek alamayız. Bunu bize Allah-u Teâlâ lütfetmiş, vermiştir.

Onun için, o imansızlar da Allah'ın kuludur ama vermiyor onlara. Hikmetinden sual olunmaz. İstese onlara da verirdi fakat onlara vermemiş. Onun da hikmeti kim bilir kendisine ait bir şey.

Kaç günden beri imanla ilgili, mü'minin nasıl olması lazım geldiğine dair hadîs-i şerîfler okuyoruz. Mü'min nasıl olması lazım gelir?

“—Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah” diyen insan mü'mindir. Mü'mindir ama nasıl olmalıdır bu mü'min?

Cenâb-ı Hak Fatıha'da bunu bize lütfetmiş, ihsan etmiş, biz de biraz gayret göstererek, bu imanın icaplarına kendimizi uydurmamız iktiza eder.

Onun için, daha önceki derslerimizde de geçtiği gibi burada dört yol var idi: Şeriat yolu, tarikat yolu, ma'rifet yolu, bir de hakikat yolu idi.

Yine daha önceki derslerimizde geçtiği gibi, hep o Cüneyd-i Bağdâdî'nin hacıya sorduğu meselenin üzerine dönülüyor:

“—Hacca gittin mi?”

“—Gittim.”

“—Ne yaptın?”

“—İşte herkesin yaptığı gibi ben de hac vazifelerini yaptım geldim.”

“—Olmadı, olmamış.”

“—Neden?”

“—Orada bir hakikat var, o hakikate uymadı. Senin yaptığın hac o hakikatın dışarısında... Zâhiren gitmişsin, işte bir makinenin işlediği gibi işlemiş gelmişsin. İçine bir şey geçmemiş senin. Bunun için bu haccı sen yeniden yap!”

“—E şeriat ne diyor?”

Şeriate göre: Gittin, tavafını yaptın, sâyini yaptın, umreni yaptın, Arafat'a çıktın, şeytanı taşladın, oldu haccın der. Fakat erbâb-ı tarikat, “Hayır olmadı, içle dışın bir olması lazım!” diyor.

Şimdi biz el-hamdü lillah mü'miniz. Ehl-i şeriat bize der ki:

“—Bunlar mü'min. Bak camiye gidiyorlar, namazlarını kılıyorlar, oruçlarını tutuyorlar, mü'mindirler.”

Şimdi bu okuduğumuz derslere kendimizi vurunca, yani ölçüye vurunca, hepimizin foyası meydana çıkıyor. Dış görünüşte iş yok, iş iç görünüşte. İman zaten iç hayatıdır, iman için vazifesidir, Müslümanlık da dışın vazifesidir. Dış vazifesini yapıyor iyi ama iç vazifesinde kusurluyoruz. Onun için bunları okurken hem ezberlemek, hem de kendimizi oraya doğru zorlayıp sürüklemek lazım.

Dünyanın çok acaib durumundayız, tarihte hiç görülmüş vakâ değildir. Tarihte okuruz dünyada firavunlar varmış. Her devrin firavunları gelmiş geçmiş. Bir de Musa AS'ın devrinde bir Firavun var idi ki bu Firavun Mısır'da bulunuyordu.

Musa AS Mısır'a gitti. Firavunla mücadelesinin neticesinde, Yakub AS'ın ve Yusuf AS'ın neslinden Musâ AS'a iman etmiş 2400 kadar kişi Mısır'da Firavun'un zulmünde yaşamanın imkânının olmadığını anlayınca Mısır'dan kaçmaya karar verdiler, firavunun da bundan haberi olmadı. Bir gecenin yarısında kaçtılar.

Fakat bu kaçmadan evvel, Firavun birçok mucizeler gördü, fakat bu mucizelerin karşısında bir türlü iman etmedi. Mûsa AS baktı iş olacak gibi değil, beddua etti:

رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَيَّ أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَيَّ قُلُوبَهُمْ

(يونس: ٨٨)

(*Rabbena'tmis alâ emvâlihîm, ve'shdüd alâ kulûbihîm.*) “Yâ Rabbi, bunların mallarını yok et, kalplerine darlık ve sıkıntı ver!” (Yunus, 10/88) dedi.

Yâsin Sûresi'nde okuyoruz:

وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَيَّ أَعْيُنَهُمْ

(يس: ٨٣)

(*Velev neşâü letamesnâ alâ a'yunihim.*) Eğer dileseydik, onların gözlerini büsbütün kör ederdik.” (Yâsin, 36/83)

Bu gözler böyle silinir gider, yerleri bile belli olmazdı. Öyle bir hal. Gözün olduğu belli olmaz. Gider oradan göz, üzerini de et doldurur, kaybolur gider göz oradan.

Mûsâ AS, “Bunların mallarını da al yâ Rabbi! Başka türlü olmayacak bunlar. Bunlar ıslah olacak gibi değil. Ellerinden mallarını al. Kalplerini de şiddetlendir bunların, İman da bunlara nasip olmasın artık.” diye dua etti.

Bu duadan sonra 40 sene geçti. Mûsa AS baktı ki çare yok, kaçalım dedi, [iki bin dörtyüz] kadar kişiyle beraber kaçtılar.

Firavun uyandı, baktı ki kaçmışlar. O da askerini hemen faaliyete geçirdi, düştüler peşine... O hangi yere gittiyse arkasından yetişti bu Firavun.

İsrailoğulları dediler ki:

“—Ey Mûsa! Yandık! Önümüz deniz arkamızda da firavun, yetişti herif bize, ne yapacağız?”

Mûsa AS’a Cenâb-ı Hak’ka sığındı. Cenâb-ı Hak vahyetti, denize asâsını vurdu, deniz açıldı, yarıldı. Mûsa AS iki bin dört yüz kişiyle öteye geçti.

Firavun anladı felaketi. Mucize önünde, gördü, “Benim için geçmek mümkün değil!” dedi, “Bu mucize...” dedi. Gitmek istemedi ama, Cebrail AS bir kısrak ata binmiş, firavunun atının önüne geçti. Firavunun atı da erkek. Erkek at dişi atı görünce firavun zaptedemedi atın gemini... Mecburi at aldı bunu sürükledi içeriye, arkasından askeri de hepsi birden açılan yola girdi. Firavun öteye çıkmak durumundayken, su başladı kapanmaya. Firavun anladı:

حَتَّىٰ إِذَا أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ قَالَ أَمْتٌ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا

الَّذِي أَمْتٌ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ

(يونس: ٩٠)

(*Hattâ izâ edrekehü’l-garaku kâle:*) “Tam boğulma geldiği zaman, boğulma vakti geldiği zaman dedi ki: (*Âmentü ennehû lâ ilâhe ille’llezi âmenet bihi benû isrâîle ve ene mine’l-müslimîn*) Gerçekten Benî İsrail’in inandığı Allah’tan gayri bir mâbud olmadığına ben de iman ettim. Ben de müslümanlardırım!” (Yunus, 10/90) dedi ama, o zaman faydası yok...

آلَنَ

(يونس : ٩١)

(Âl-âne) “Şimdi mi?” (Yunus, 10/91) Şimdi mi aklın başına geldi, daha evvel neredeydi aklın?

O Firavun dedi bunu, bugünün Firavun’u demiyor işte bak! Bugünün Firavunu o günün firavunundan daha şiddetli, daha eşed...

Allah onların şerrinden Ümmet-i Muhammed’i muhafaza buyursun...

Ama, ama bir şey var ki bize bir ceza gelecekti, kendi cinsimizden, elimizden gelecekti o ceza. Bu elimizden gelecek cezayı bize verecek de yine Allah’ın tokadı, kendimizden gelecek. Allah bize elini kaldırıp da vurmaz. Kendimizden yetişecek bir nesil bizi tokatlayacak:

“—Siz miydiniz bu gafil müslümanlar? İnsanları aldatmak için mi bu Müslümanlığı yapıyordunuz? Bu sakalı onun için mi koydunuz?”

Allah cümlemizi affetsin...

b. Şeriattaki Vazifeler

1. İman etmek.
2. İlim öğrenmek.
3. İbadet etmek,
İslâm’ın şartları, 32 farz.
4. Helal kazanmak ve helal yemek.

Helal kazanıp helal yemek ve helal yedirmek. Kazancımızı ararken, bugün yüzde kaç doğrudur kaç yanlışdır onu herkes kendisi bilir. Evlenmek, ailesine faydalı olmak.

Evlendik. Şeriatın emri. Kadının hayız ve nifas hallerini, erkeğin de buluş halini bilmesi gerekir. Erkeğin ki kolaydır, buluş çağına erdiği vakitte guslünü yapar. Kadınınkinin zorluğu vardır, onun muayyen günlerinin tesbiti lazım. Bunu annenin bildirmesi lazım. Anne bilmiyorsa bir şeye benzemez. O daha tabiidir bilmiyor, yeni görüyor o işi;

“—Kızım dikkat et! Kaç gün bu hayız halini gördüysen, senin günün o kadardır, dikkat et!” diyecek.

Beş gün mü on gün mü devam ediyor bu, o artık o günlerde namaz kılamaz. Bunları bilmesi, o da şeriatın emri.

6. Çevreye zarar vermemek.

7. Peygamber SAS’in emirlerine uymak, ehl-i sünnet ve’l- cemaatten olmak.

Ehl-i sünnet ve’l-cemaat dört mezheptir: Hanefî, Şâfiî, Mâlikî, Hanbelî. Bunun dışında mezhep yok. Bunun dışında olan mezheplere itibar yoktur. Olmuş olmamış hiç fark etmez.

8. Şefkat ve merhamet sahibi olmak.

9. Temiz olmak.

Temizlik İslâm’ın şartıdır. İçi de temiz olacak, dışı da temiz olacak.

10. Emr-i mâruf nehyi ani'l-münker. On tane oldu bu.

Emr-i mâruf, daima iyilik emredeceksin, kötülüklerden de men etmeye çalışacaksın. Bu hepimizin vazifesi, şeriattaki vazifemiz.

c. Tarikattaki Vazifeler

Tarikattaki vazifeler şunlardır:

1. İzin alması,
2. Tevbe kılması,
3. Mürid olması,
4. Derviş kisvesini giymesi,
5. Nefsiyle mücâhede etmesi,
6. Üstadına hizmet etmesi,
7. Havfullah, yüce Allah'tan korkması,
8. Hırkasını, seccadesini, makasını, tarağını yanında taşımak. Bunlar da onun her zamanki gibi yanında olacak.
9. Sahibi cemiyet ve himmet olması,
10. Aşk sahibi olması.

d. Ma'rifetin Şartları

Ma'rifetteki on tane de şunlar:

1. Edeb.
2. Havf: Allah'tan korkmak,
3. Riyazet. Ma'rifet sahipleri daima riyazet halindedir. Öyle yemeye, içmeye düşkün değillerdir.
4. Sabır.

Şems-i Tebrizî Hazretleri Mevlânâ Hazretleri'ne gitmiş de, Konya'da işte, muhabbetleri arasında, "Sabır nedir?" diye sormuş.

Mevlânâ Hazretleri de:

"—Sabrın hakikati, ezâ cefâ gördüğün kimselerin ezâ ve cefâlarına sabr u tahammülüdür. Onlara cefâlarına mukabele etmeyeceksin, tahammül edeceksin. Allah-u Teâlâ bizim günahlarımızı bildiği halde bize nasıl rahmetini indiriyorsa, sen de gördüğün fenalıklara, eziyetlere karşı daima iyilik yapacaksın. Bunu yapabildiğin gün bahtiyarsın." diye cevap vermiş.

5. Kanaat, ma'rifetin icabı.

6. Hayâ, ma'rifetin icabı.

7. İlm-i ledünnî; kitaptaki ilim değil de gönülden bir ilim.

8. Miskinlik,

9. İrfan sahibi olması,

10. Nefsini bilmesi.

O Yunus, bizim Yunus güzel söyler:

İlim ilim bilmektir,

İlim kendin bilmektir;

Sen kendini bilmezsin,

Ya nice okumaktır?

Okumaktan murat ne:

Kişi Hak'kı bilmektir.

Çün okudun bilmezsin,

Ha bir kuru ekmektir

“–Yunus nefsinı bildin mi?” der.

“–Çok bilgim var...”

“–Çok bilgin var da nefsinı bilmediysen nedir o bildiklerin? Neye yarar o bildiklerin?”

Bildiklerin senin nefsinı bilmeye yarıyorsa ne âlâ. Nefsinı bilemediysen, neye yarar o bildiklerin? demiş Yunus.

İnsandaki kemâlât..

e. Hakîkatın Şartları

Bir de dördüncüsü olan hakîkat vardı ki oda şu:

1. Toprak gibi mütevâzi olmak.

Bu demek ki insanlardaki tevâzu, ancak bu dördüncü makama geçince insana nasip oluyor. Toprak gibi mütevâzi, herkes çiğner, üstüne her pisliği döker, yine ondan iyilikler çıkar, güzel güzel şeyler verir bize.

2. Güneş gibi faydalı olmak.

Güneş, bu gâvur demiyor, bu yahudi demiyor, bu çingen demiyor; hepsine böyle gökten aynı rahmeti indiriyor.

3. Eline geçeni saklamamak.

Eline geçeni saklamaması ancak hakîkat devrine atladıktan sonra tutmaz kendine, tutamaz zaten.

4. Dünyada herkesin kendinden emin olması.

Şimdi burada, (*men eminehü'n-nâsü*) diye okuduk ya hadisin başında. Bu, ancak insanlar bu mertebeye eriştikten sonra insanlarda

tezâhür eder. Şeriatı atlayacaksın, tarikati atlayacaksın, ma'rifeti de atlayacaksın hakîkate erişeceksin ki herkes senden emin olacak. Peygamber SAS'ın istediği eminlik, bu mertebede insanlara nasip oluyor. O mertebeye ulaşmak için elbette gayret göstereceğiz, bu gayret de bize düşüyor.

5. Hakka teveccüh.

6. Esrâr-ı İlâhî'ye vakıf olmak.

Dünya esrâr-ı ilâhî ile dolu. Bu sırları bilmek...

Şimdi Cenâb-ı Musa dua etmiş:

“—Yâ Rabbi! Bunların mallarını hep yok et! Yiyecekleri, içecekleri, paraları, pulları hepsini taş et!”

Bu dua kabul olduğu için hepsi taş kesildi; para taş, cevâhir taştan ibaret, neleri varsa taş olmuşlar. Hatta Harun-u Reşîd devrinde bunlardan bazı yumurtalar ve cevizler ele geçmiş, fakat taş halinde.

Bedduânın tezâhürü o zaman olmuş. Binâen aleyh, esrâr-ı ilâhî ile dolu kâinat, bu esrarları bilmek...

Halbuki o Firavun'un Sâni-i hakîkî olan o Allah'a imanı yok idi. Dehrî diyorlar onlara, ki tabiat sahipleri, Allah yok diyorlar, tanımıyorlar Allah'ı. Allah'ı tanımadığı halde şiddeti görünce “Allah!” dedi. “Ben de inandım, iman ettim!” dedi. Bugün ki esrar ki, o gün ki esrar, belki bilmeyenler çok olurdu, çünkü o zaman ilim bu kadar genişlememişti.

Bugün ise ilim çok genişlemiştir, her şey de pek açıktır. Bugün esrâr-ı ilâhîleri artık görememek, körlükten başka bir şey değildir.

7. Seyr-i sülûk.

Bu seyr-i sülûkün yapılması da İslâm'ın iktizasındandır. Hakikate ulaşmaların icâbıdır.

8. Sırları saklamak.

9. Cenâb-ı Hakk'a münâcât.

10. Müşâhadeye ulaşmak.

Münâcât... Evradlar vardır, büyüklerimizin bize miras olarak bırakmışlar el-hamdü lillah. Bunlara *Evrad* deriz biz, içleri münâcât ile doludur. Çünkü kendimizin becerecek iktidarımız yok. El açıp da Cenâb-ı Hakk'a bir şey diyemiyoruz. Diyemediğimiz için, bu bırakılan münâcâtlardan istifade ederek Evradları okuyoruz.

Kendisine böyle bir *Evrad* edinmeyen insan vâridattan mahrumdur. Vâridattan mahrumdur, çünkü değirmenine su almayan insan değirmenini işletemez, su gelmiyor çünkü. Değirmenin işletilmesi için değirmenin suyunun getirilmesi, yahut cereyanın getirilmesi lazım.

Bunu getirmedikten sonra kuru değirmen neye yarar?

Binâen aleyh bu Evradlar insanın füyûzât-ı ilâhîyeye mazhariyetine vesiledir. Onun için bunları çok görmemeli ve hoş görerek bunlara alışmalı ve yapmaya çalışmalıdır.

Bunlar işte 40 tane sözden, 40 makamdan size aktardık- larımız. Şimdi bunları, biz buradaki Peygamber SAS'ın sözlerinden anlıyoruz ki bunlar, Müslümanlık davasında bulunan bir müslüman için muhakkak lazım. Ama beşeriyet iktizası bazen düşeriz, bazen yuvarlanırsınız, bazen büyük günahlara da gideriz. Gideriz ama yine ayağımız yerinde sabittir, o beşeriyet iktizası ile olan hatalarımızdan dolayı Allahu Teâlâ'ya yine sığınır, iltica eder, af isteriz. Af isteriz, mağfiret isteriz ve ondan sebat ve metânet ve yardım isteriz.

Hani Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Hazretleri'nin türbesinde yazılı bir Farsça dörtlük var, herkes bunu biliyor:

بازا بازاً هر آنچه هستی بازاً!

کر کافر و کبر و بت پرستی بازاً!

این درکه ما درکه نومیدی نیست؛

صد بار اگر توبه شکستی بازاً!

Bâz â bâz â, her ançi hestî bâz â!

Ger kâfir ü gebr u putperestî bâz â!

În dergeh-i mâ dergeh-i nevmîdî nist;

Sad bâr eger tevbe şikestî bâz â!

Vaz geç, geri gel; ne olursan ol dön, geri gel!

Kâfir de olsun, ateşperest de olsun, putperest de olsun dön, bu hak yola gel!

Bu bizim dergâhımız ümitsizlik dergâhı değildir;

*Yüz defa tevbeni bozmuş olsan bile dön,
yine gel!*

Bir İranlı şairin¹ sözüdür bu, Mevlânâ'nın sözü değildir. Yâni, "Yüz defa tevbeyi bozsan bile yine gel, burası ümitsizlik kapısı değildir." dediği Allah'ın dergâhı. Yâni, Allah'ın dergâhı, dergâh-ı izzet, dergâh-ı ilâhi ümitsizlik yeri değildir. Kim gitse, Allah tevbe edeni sever, tevbe edenin tevbesini kabul eder.

f. Mü'minlerin Vasıfları

Onun için mü'min dediğin vakitte bütün insanlar senden selamete erişmesi lazım. Senden emin ve salim olması lazım, emin bir tarzda. Müslüman da elinden dilinden insanların salim olduğu kimsedir.

Müslüman az yer, az uyur, az içer, az konuşur, çok zikrullah eder, çok düşünür.

İmamın adı aklıma gelmedi, onun dersleri güzel, not edilmiştir, inşaallah istifade ederiz.

Onun için mü'min az yer ve az içer. Az yeyince az içince az de uyur. Az uyuyunca zaten az yiyince de konuşma tabiatıyla azalır. İnsanın konuşması kuvvetinden ileri gelir. Kuvvet kalmayınca konuşma da tabiatıyla gider, onun yerine Allahu Teâlâ'nın zikri kâim olur, tefekkür sahibi olur.

---

¹ Ebû Saîd-i Ebü'l-Hayr.

Mü'min mü'minin aynasıdır, onda daima kendisini görür.

Aynada insan ne görür? Kendini görür. Onu görecek değilsin, ondan kendi hatalarını görüp tashih edeceksin. O senin aynan, senin onda kusur aramaya hakkın yok, kusuru kendinde araman için o sana aynadır.

Aynada biz kusur mu ararız? Aynaya bakarız, kendi kusurlarımızı görürüz. İşte mü'min de böyledir.

Onun için hikmet sahibi olan zâta:

“—Sen bu hikmeti, bu edebî nereden öğrendin?” demişler;

“—Edepsizden öğrendim.” demiş.

Edebi edepsizden öğrendim demiş. Edepsiz ona bir ayna olmuş, bakmış ki çok fena onun yaptıkları... Binâen aleyh, kendisi onları terk etmek suretiyle ondan edep öğrenmiş.

Mü'min mü'minin kardeşidir, daima onu gözetler ve korur.

Mü'min herkesle güzel geçinir, herkesle güzel geçinmeyen kimselerde de hayır yoktur.

Mü'minler birbirlerine karşı bir bina gibidirler. Bina nasıl ufak, büyük taşlar birbirine kenetlenmiş yek vücut olmuşsa, mü'minlerin de böyle yek vücut olması lazım! Yek vücut olamayan mü'min, gerçek mü'minlikten adı var kendi yok.

Mü'min aynı zamanda gayretlidir. Gayretlidir yani gavyûrdur. Bizdeki gayretin manâsı, ehl ü iyâlini kıskanır.

Mü'min iki korkunun arasındadır; birisi, işlediği günahlar vardır ki evvelki gençliğinde yapmıştır. Acaba bunlara ne oldu? Af oldu mu, olmadı mı? Cenâb-ı Hak bunlardan dolayı bana ne yapacak?

Bir de bundan sonra acaba başıma neler gelecek, onu da bildiğimiz yok. Bu iki korkunun arasındadır.

Mü'min, “*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*” diyen bir kimsedir. Mü'minler birbirlerine karşı bir vücut mesabesinde. Bir yeri ağrıdığı vakitte nasıl bütün vücut muzdarip oluyorsa, bir mü'minin rahatsızlığından, bütün mü'minlerin rahatsız olması lazım gelir.

Bu mertebeyi bulabilenimiz var mı içimizde?

Bir mü'minin ıstırabından ızdırap çeken, onun yardımına koşup onun elinden tutabilen birimiz var mı? Yalvarırsak yakarırsak, belki cebinden beş kuruş koparabilirsek ne mutlu bize!

Mü'min o kadar Cenâb-ı Hakk'a kıymetlidir ki, bazı meleklerinden daha efdaldir demişler. Peygamberler büyük meleklerden, bizim gibi avam mü'minler de diğer meleklerden efdal olduğuna kâil olmuş büyüklerimiz.

Mü'min cemaat arasında yaşar ve onların ezâsına sabreder.

Mü'min yükü az, eziyeti az ve lakin herkese karşı yardımı çoktur.

Mü'min her bakımdan herkese menfaattir. Eğer bir yolculuk yaparsan sana menfaat verir, bir müşaverede bulunursan sana menfaat verir, bir ortaklık yaparsan yine sana menfaat verir.

Mü'min kardeşinin zararına kat'iyen çalışmaz. Mü'min gayet yumuşak tabiatlıdır. Mü'minde her çeşit huy olabilir; yalnız hıyanet ile yalancılık bulunmaz. Bunlar hep bizim kendimizin ölçüleridir. Mü'min daima kardeşine karşı yumuşak vaziyettedir.

Mü'min beş şiddetin karşısında kendisini korumak mecburiyetindedir: Birisi hasetçisi vardır, ona karşı kendini korur. Münafık vardır, ona buğz eder; ona karşı kendini korumak mecburiyetindedir. Kâfir vardır, onunla dövüşmek isterH ona karşı korunmak mecburiyetindedir. Nefsi var, onunla mücadele etmek zorundadır. Şeytanı vardır, onunla mücadele etmek mecburiyetinde olan bir mahlûktur. Yani bu beş düşmanla uğraşmak mecburiyetindedir ölünceye kadar.

Bu çok güzel bir derstir.

Mü'min dünya malına iltifat etmez. Mü'min dünya evlerine iltifat etmez. Kendisinin başını sokacak, yağmurdan, güneşten, soğuktan koruyacak bir odacağızı oldu mu, ona kâfidir. Onun gayesi Allah'tır. Allah-u Teâlâ'nın rızasına hangi yoldan gidilmesi lazım gelirse, varlığını, kuvvetini, benliğini oraya harcar. Evlere, mallara, mülklere iltifatı yoktur mü'minin... Çünkü onlara kıymet verdikçe, ömür tükenir gider.

Ha bugün burası eksik bunu yaptırayım, bunun boyasını yaptırayım, bugün bilmem nesinin yaptırayım. Üstüne bir kat çıkarayım filan derken Azrail AS gelir;

“—Haydi gidelim!” der.

“—E dur bakalım bir şey yapmadık?”

“—Yeter bu kadar!”

E ömrümüzü Allah bize bunun için mi verdi yani?

Binâen aleyh, sonra böyle toprakla uğraşmak haram malın iktizasıdır. Helal mal topraklara harcanmaz, yani bina yapmak. Topraktan maksat bina yapmak yani, binalara harcanan paralar zâyiattandır. Eğer o binalara harcanan paraları, bugün bizim aklımız olsaydı da bir araya toplasaydık milyarlarca lira, dünyanın en büyük medenî memleketi olur, Avrupa bize amele yollardı. Bizim amelelerimiz bize yetişmezdi o fabrikalarımızda, onlardan amele gelsin de bizim fabrikalarımızda çalışsın diyerekten biz isterdik.

Fakat bu taşlar neye yarar aziz kardaş?

Yığ bakalım üzerine, firavunların yaptıkları gibi. Olur mu bu iş? Bu akılsızlığın alâmetidir.

Onun için mü'min bunlara katiyen iltifat etmez.

Yemeye de iltifat etmez. Taâm için bir parça karnını doyuracak bir şey oldu mu, onun için kafidir. Yok yağlı olsun, ballı olsun, tatlı olsun, pilavı olsun, işte şusu olsun, busu olsun, mü'min bunlara hiç iltifat etmez.

Hatta bu kâmillerden bir tanesinin canı mercimek çorbası istemiş, bir de yağda yumurta istemiş. Çoktan beri yememiş de senelerden beri yemeye yemeye canı istemiş. Bir köye gitmiş:

“—Yahu bana bir çorba pişiren olmaz mı acaba? Bir de yumurta pişirseler yanına filan hoşuma gider.” demiş.

Pişirmişler, yemiş. Fakat o gün köyde bir hırsızlık olmuş.

Demişler:

“—Yapsa yapsa bu garip yapmıştır bunu...”

Bir sopa atmışlar adama. Adam da demiş:

“—Yedin mi çorbayı! Çek cezanı!” demiş. “Sen buraya bunun için gelmeseydin bunları görmeyecektin. Müstahak olduğun cezayı Allah sana verdi.” demiş.

Onun için, mü'min kat'iyen yiyeceğe içeceğe iltifat etmez, ne bulursa karnını doyurdu mu, Allah'a ibadetine yönelir. Esvaba da böyledir, elbiseye de iltifatı yoktur. Üstünü başını böyle intizama sokmak onun işi değildir. Onun işi Mevlâ'sıyladır. Ama kalbi hafv ü haşyetle dolu, en güzel bir hâli vardır.

Mü'minin dilinde melek, kâfirin dilinde şeytan vardır. Mü'min de Habîbullah'tır. Bak ne güzel bu!

Mü'min Allah'ın dostudur. Habîbullah, nasıl Peygamberimiz Allah'ın Habibi ise, mü'min kullarım da Habîbullah, benim dostlarımdır.

Dost dostu ne yaparsa, ben de kullarıma onu yaparım diyor.

İleride gelecek bir derste, cami Allah'ın evi, biz de Allah'ın evini ziyarete gelen ziyaretçiler. Evin sahibi ziyaretçilerine ikram eder mi, etmez mi? Elbette eder.

Allah-u Teâlâ'nın buraya giren kullarına da ikramı; mağfireti, bol rahmeti ve ahiretteki cemal ve cennetidir inşaallah...

Mü'min gayet akıllı kişidir; haramdan, günahlardan sakınır, korunur, kaçınır; daima tevbekârdır. Acele de etmez, ilmi de öğrenir, Allah'tan da korku üzerinedir.

Münâfık ise daima herkesi incitir, çok yemeye çalışır, hiç hatalarının, kusurlarının üzerinde durmaz. Nereden gelirse gelsin helal haram demez.

g. Mü'min Dünyada Garip Gibidir

Şimdi gelelim bugün dersimize.

Ebû Nuaym, Behz Rh.A'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

الْمُؤْمِنُ كَالْغَرِيبِ فِي الدُّنْيَا لَا يَأْنَسُ فِي
عِزِّهَا وَلَا يَخْرُجُ مِنْ ذُلِّهَا لِلنَّاسِ حَالٌ مَقْبُولٌ
عَلَيْهِ وَلَهُ حَالُ النَّاسِ مِنْهُ فِي رَاحَةٍ
وَجَسَدُهُ مِنْهُ فِي عَنَاءٍ

(حل . عن بهز عن أبيه عن جده)

RE. 231/15 (*El-mü'minü ke'l-garîbi fi'd-dünyâ, lâ ye'nesü fî izzihâ, ve lâ yahrucü min züllihâ; li'n-nâsi hâlün mukbilûne aleyhi, ve lehû hâlü'n-nâsi minhü fî râhatin, ve cesedühü minhü fî anâin.*)

(*El-mü'minü ke'l-garîbi fi'd-dünyâ*) “Mümin dünyada garib gibidir. (*Lâ ye'nesü fî izzihâ*) Dünyanın izzetiyle ünsiyet etmez. (*Ve lâ yahrucü min züllihâ*) Onun cefasından yakınmaz. (*Li'n-nâsi hâlün mukbilûne aleyhi*) İnsanların ikbal ettikleri hal, tevazu sebebiyle, onda görülmez. (*Ve lehû hâlü'n-nâsi minhü fî râhatin*) Onun öyle bir hali vardır ki, bu hal, başkalarını rahatlandırır. (*Ve cesedühü minhü fî anâin*) Amma bundan dolayı kendisinin bedeni meşakkattadır.”

Mü'min, şu iman sahibi olan kimse bir garip gibidir. Yani bir yabancı insan, aramıza geldiği vakitte hali neyse, onun da bu ülkede hali ona benzer.

Burada izzet denilen bir şeyler var. Bazı insana Allah ilim veriyor, para veriyor, şunu veriyor bunu veriyor, bir izzet sahibi. Fakat mü'min bunların hiç birisine iltifat etmiyor.

Meselâ, Abdulkadir Geylânî Hazretleri için derler, çok izzete erişmiş, çok serveti, varlıkları var. Şöhretini duymuş bir garip;

---

² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.182, no:6565; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.162, no:813; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.98, no:24415.

“—Ben de gideyim şuna derviş olayım!” demiş.

Gelmiş bakmış ki odada altın mangal, ipekli kumaşlar, ötede kürklü elbiseler filan;

“—Oh aldanmışız biz. Tâ buraya kadar geldik ama, bu adam dünya adamı imiş.” demiş.

Uzun hikâye tabii ama içine girmiyor hiçbiri. Ama biz de, “Benim de içime girmiyor!” dersek, yalan olur bizimki. Biraz iltifat etmeyelim, azıcık bir yana koyalım, bakalım ne kıyametler kopar.

Onun için mü’minin izzete hiç iltifatı yoktur. Varmış, yokmuş hepsi birdir.

“—Mülk Allah’ın mülküdür. Beni bunun başına emanetçi koymuştur, ben onun muhafazası ile memurum. İyilik yaparsam benim için, bahtiyarım; kötülük yaparsam, bunlar dolayısıyla da mes’ulüm.” diye düşünür.

Çünkü mal Allah’ındır. Onun asıl hüneri, kullananın elinde; hayra kullanırsan hayırları elde edersin, şerre kullanırsan şerlerle mes’ul olursun.

İzzetiyle ülfet, ünsiyet etmediği gibi, zillet dedikleri yoksulluk, hastalık, çeşitli ibtilâlar, kimse yanına sokulmuyor, perişan bir halde... Buna da üzülmez. Varlığına güvenmez, yokluğundan da hiçbir acı duymaz. Kimseye de yokluğum var diyerek derdini yanmaz.

İnsanlar çeşitli haller üzerindedir. Bir hal vardır ki, insanlarda oldu mu, herkes izzete doğru koşar böyle...

“—Ben de bunun koltuğunun altına gireyim de, bana bundan biraz izzet gelsin veya bunun sayesinde ben de yaşayayım!” diyerek ona doğru hücum ederler.

Bir hal daha vardır ki, o da zillete düşmüştür. O zilletinden dolayı herkes ondan uzak durur.

“—Bu da benim başıma musallat olacak, şunu isteyecek bunu isteyecek benden!” diyerek uzaklaşır.

Geçen gün mesela bir garip geldi, Eyüp Sultan’danmış. Bir kere gördüm, ikincisine geldi:

“—Ben evleneceğim, bana yardım edin!” dedi.

“—E sen bir şeyin sahibi değilsin, ekmek kazanmanın yolunu bilmiyorsun. Şimdi kendini beslemekten âcizsin. Bir de hanım alacaksın, derdin ikileşecek. Sana bu daha çok yük...” filan dedik, nasihatlar ettik ama dinlemedi, boynunu büktü gitti.

Ha niçin? Garip çünkü...

Başka bir zengin olsaydı, “Vay efendim!” filan diyerek, adamı oturtacak yer bulamazdık.

h. Mü’min Ailesini Düşünür

Deylemî, Ebû Ümâme el-Bâhilî RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki;³

---

³ Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.IV, s.176, no:6547; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.156, no:776; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXII, s.104, no:24431.

الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ بِشَهْوَةِ عِيَالِهِ وَالْمُنَافِقُ

يَأْكُلُ أَهْلَهُ بِشَهْوَتِهِ

(الديلمى عن أبى أمامة)

RE, 231/16 (*El-mü'minü ye'külü bi-şehveti iyâlihî, ve'l-münâfiku ye'külü ehlihî bi-şehvetihî.*)

(*El-mü'minü ye'külü bi-şehveti iyâlihî*)

“Mü'min ailesinin istediğine göre yemek yer.

(*Ve'l-münâfiku ye'külü ehlihî bi-şehvetihî*)

Münafık da kendi istediği şeyi yedirir.”

Mü'min yemek yiyeceği vakitte, hanımına sorar:

“—Hanımefendi, bu akşam ne yapalım?”

“—Şunu yapalım, bunu yapalım!”

Ne derse onu alır, getirir.

Münafık da kendi istediğini alır getirir;

“—Bunu yapacaksın!” der.

Çünkü içindeki iman, evdeki hanım ne istiyorsa onu yapmaya kendisini mecbur eder. Münafık da hanımı mecbur eder kendisinin istediğine...

Halbuki sen erkeksin, dışarıda geziyorsun, lokantalarda her çeşidi var, istediğin şeyi istediğin yerde yersin. Fakat hanım evin hanımıdır, öyle şeyleri bilmez. Bugünkü hanımlara göre değil ama, eski zaman hanımları dışarısını bilmezler. Onun için efendi ne getirirse onu yiyecek. Onun da canı ister tabii bir şeyler:

“—Efendi şundan alalım” der.

“—Yok canım, ne yapacaksın onu?” dersen olmaz. O münafıklık alâmeti olur.

Binâen aleyh, hanımın istediğini yapmak imanın iktizâsı imiş. Bunu rahmetli Hocamız da bize tavsiye etmişti de hatırımda kalan böyle kalmış.

i. Mü'min Allah'ın Nuruyla Bakar

Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

الْمُؤْمِنُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ الَّذِي خُلِقَ مِنْهُ

(الديلمى عن ابن عباس وعن أبي أمامة)

RE. 231/17 (*El-mü'minü yenzuru bi-nûri'llâhi'llezî hulika minhü.*)

(*El-mü'minü yenzuru bi-nûri'llâhi*) “Mü'min Allah'ın ona verdiği nur ile bakar. (*Ellezî hulika minhü*) Kendisi de o nurdan yaratılmıştır.”

Şu dünyadaki gördüğümüz ışığa, nur derler Araplar, yani ışık. Şimdi bu ışıkları söndürseler, bizim gözler on para etmez değil mi? Ama o Allah'ın nuru olursa, onun bu ışığa ihtiyacı yoktur.

---

⁴ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.178, no:6554; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.165, no:823; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.114, no:24441.

Kör bir adam meselâ, gözü görmüyor zaten, ışıktan haberi yoktur adamın. Fakat Allah'ın verdiği bir nur ile görür o... Ondaki görüş gibi, göze ihtiyaç kalmadan, içeriden bir görüş ile görür insan. Buna diyorlar ki: Allah'ın ona verdiği nur ile bakar.

Meselâ Hazreti Ömer'in, ordu komutanı Sâriye'yi ta Acemistan hududunda görmesi gibi. O zaman ne televizyon var, ne de telefon var. Medine nerede, Acem şehri nerede? Fakat görüyor.

O gören göze ne derler? Nurlu bir göz derler, görüyor. O kumandanda da ne kulak var, o kulak da işitiyor. İki tarafı da denk birbirine, makineleri ayarlı. Allah'ın nuruyla işleyen makineler bunlar.

Onun için mü'minin bakarken böyle bakması lazım, o nur ile görmesi, bakması lazım. Çünkü, kendisi de o nurdan halk olmuştur.

Halk olunduğu o nuru, bu sefer dünya zulmetleri kapamış. O nur kapalı, karanlık içerisinde kalmış, artık göremez olmuşuz, ondan sonra bu göze muhtaç olmuşuz. Bu ışığa muhtaç olmuşuz. Binâen aleyh bu ışık olmazsa, bu göz de olmazsa ondan sonra halimiz harap oluyor.

Buna da ferâset diyorlar. Mü'min ferâset sahibidir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

اتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ

(خ. فى تاريخه ت. غريب وابن السنى فى الطب حل. عن أبى سعيد؛

طب. خط. والحكيم وسمويه عن أبى أمامة؛ ابن جرير عن ابن عمر)

RE. 14/12 (*Ittekù firâsete'l-mü'mini*)
“Mü'minin ferasetinden sakının! (*Feinnehû yenzuru bi-nûri'llâhi*) Çünkü o, Allah'ın nuruyla bakar; gerçekleri çok güzel görür, iyiyi kötüyü anlar.”

Üstümüz kapalı, başımız kapalı, karşımıza gelir bir adam, kimdir bu acaba? Bilmezsün tabii, ne bileceksün, insandır.

Ama mü'min de ferâset varsa bu feraset dolayısıyla onun kim olduğunu anlar. Eğer bunu anlayamıyorsa, demek ferâsetsiz bir adammış.

---

⁵ Tirmizî, *Sünen*, c.X, s.399, no:3052; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.312, no:3254; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.VII, s.354, no:1529; Ukaylî, *Duafâ*, c.VIII, s.95, no:1856; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.191, no:1234; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIV, s.67, no:1537; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.V, s.351, no:1154; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.102, no:7497; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.III, s.183, no:2042; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.387, no:663; Beyhakî, *ez-Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.374, no:370; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.III, s.86; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.207; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.99, no:2500; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.118; Ebû Ümâme RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.94; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.88, no:30730; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.41, no:80; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.I, s.334, no:531.

O garip için şerhte demiş ki:

“–Dünyada başka insanlarla beraber, fakat içi yalnız.”

İçi yalnız, kendisine içten dost olacak bir adam bulamamış. Dışta ahbab çok, fakat iç halinde kendisine arkadaş yok, garip. Bunu da şöyle temsil etmiş:

Bir memlekete giren bir garip, diyelim ki Kâbe’ye gidiyor. Hiç yollarda eğlenir mi? Onun maksadı Kâbe’ye gitmektir, binâen aleyh yolda eğlenmeyi zâyiattan sayar ve yollarda dost edinmeyi de istemez.

Ne olacak ben seninle dost olacağım da?

Seninle bir kere görüşeceğiz burada. Bir daha sen beni ya göreceksin ya görmeyeceksin. Binâen aleyh, seninle dost olacağım da ne olacak?

Onun için hiç iltifat etmez, bir an evvel Mekke’ye varayım da vazifemi yapayım diye düşünür. Kâbe’de vazifesini yapacak, dönüşünde de öyle olacak. Garip olan insanın hâli de böyledir. Maksadı âhirettir, yani Allah’tır. Allah’a gidebilmek için ne lazımsa onu yapar, onun gayrısına iltifat etmez.

j. Kabirde Allah’ı, Peygamberi Tanımak

İbn-i Hibbân, Bera ibn-i Âzib RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

---

⁶ İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.43, no:206; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.IV, s.187, no:6581; Beraâ ibn-i Âzib RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.II, s.28, no:3001; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXII, s.93, no:24402.

الْمُؤْمِنُ إِذَا شَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَعَرَفَ
مُحَمَّدًا فِي قَبْرِهِ فَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ
يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ

(إبراهيم: ٢٧) (حب. عن البراء)

RE. 232/1 (*El-mü'minü izâ şehide en lâ ilâhe illa'llähü, ve arafe muhammeden fi kabrihî, fezâlike kavlu'llâhi azze ve celle: Yüsebbitu'llähü'llezîne âmenû bi'l-kavli's-sâbiti fi'l-hayâti'd- dünyâ ve fi'l âhireti.*)

Sadaka'llâhu'l-azîm.

(*El-mü'minü izâ şehide en lâ ilâhe illa'llähü*)
“Mümin kabrinde “*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah*” dediğinde, (ve arafe muhammeden fi kabrihî) ve Hz. Muhammed SAS’i tanıdığı takdirde, bu Aziz ve Celil olan Allah’ın şu mealdeki kavlinin mazmunu gereğince olur:

يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ

(إبراهيم: ٢٧)

(*Yüsebbitu'llähü'llezîne âmenû bi'l-kavli's-sâbiti fi'l-hayâti'd-dünyâ ve fi'l âhireti.*)
“Allah-u Teâlâ sağlam sözle iman edenleri, hem dünya hayatında hem de ahirette sapasağlam tutar.”

El-hamdü lillâh, Cenâb-ı Hakk'a çok şükür, bu kelime-i şehâdeti, kelime-i tevhîdi bize nasib etmiş, sabahta akşamda her zaman tekrarlamayı üzerimize borç saymışızdır.

Hiç olmazsa her mü'minin, günde en aşağı 100 kere, *Lâ ilâhe illa'llah* demesi lazım. 100 kere, hiç olmazsa *Allah* demesi lazım. 100 kere, "*Lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü, yuhyî ve yumît ve hüve hayyun lâ yemût, bi-yedihi'l-hayru ve hüve alâ külli şey'in kadîr*" demesi lazım. Kısası da var.

Hiç olmazsa 100 kere, "*Sübhàna'llâhi ve'l-hamdü li'llâhi ve lâ ilâhe illa'llàhu vallâhu ekber, ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhi'l-aliyyi'l-azîm*" demesi lazım!

Hiç olmazsa 100 kere, yine "*Sübhàna'llâhi ve bi-hamdihî, sübhàna'llâhi'l-azîm*" demesi lazım.

Bunlar âhiret ticaretidir. Dünya ticaretinde insan nasıl sabahleyin erkenden gidiyor, akşamları geç vakte kadar çalışıyor, ancak bir boğazı içindir. Bu tesbihler ise ebediyet âleminin kazançlarıdır. Ebediyet âleminde, âhiret âlemine, gözleri yumduktan sonra fayda verecek tesbihlerdir. Bunlara gaflet etmemeli ve bunları çok görmemelidir insan. Azdır bunlar, fakat hiç olmazsa bu azını yapması lazım!

İnsanın kabirde *Lâ ilâhe illa'llah* demesi ve Peygamber SAS'i tanıması, burada tanımasına bağlıdır. Burada tanımadıysa, kabirde de tanıyamaz.

Biliyorsunuz, kabirde soracaklar:

(*Men rabbüke*) “Rabbin kim?”

Burada Allah’ı tanımayan ne diyecek?

Meselâ burada adam ölürken:

“—Ben Tanrıyı tanımıyorum! Yaşasın Lenin!” dedi. O zaman onun orada vay hâline!

k. Mü’minler Dünyada Üç Gruptur

Şunu da okuyalım da kâfi gelsin.

Ahmed ibn-i Hanbel ve Hakîm-i Tirmizî, Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

الْمُؤْمِنُونَ فِي الدُّنْيَا عَلَى ثَلَاثَةِ أَجْزَاءٍ

الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ

يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي

سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِي يَأْمَنُهُ النَّاسُ عَلَى

أَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ ثُمَّ الَّذِي إِذَا أَشْرَفَ لَهُ

طَمَعٌ تَرَكَهُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

(حم والحكيم عن أبي سعيد وحسن)

⁷ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.8, no:11065; Heysemî, *Mecmaü’z- Zevâid*, c.I, s.231, no:226; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.I, s.165, no:824; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXII, s.115, no:24446.

RE. 232/2 (*El-mü'minûne fi'd-dünyâ alâ selâseti eczâin: Ellezîne âmenû bi'llâhi ve rasûlihî, sümme lem yertâbû, ve câhedû bi-emvâlihîm ve enfüsîhim fî sebîli'llâhi; ve'llezî ye'menühü'n-nâsü alâ emvâlihîm ve enfüsîhim; sümme'llezî izâ eşrefe alâ tamain, terekehû lillâhi azze ve celle.*)

(*El-mü'minûne fi'd-dünyâ alâ selâseti eczâin*) “Mü'minler dünyada üç sınıftır: (*Ellezîne âmenû bi'llâhi ve rasûlihî, sümme lem yertâbû, ve câhedû bi-emvâlihîm ve enfüsîhim fî sebîli'llâhi*) Allah'a ve Rasûlüllah'a inanıp şüphe getirmeyen ve mal ve canı ile Allah yolunda mücahede edenler. (*Ve'llezî ye'menühü'n-nâsü alâ emvâlihîm ve enfüsîhim.*” Kendisinden, insanların mal ve canı hususunda emin oldukları kimseler. (*Sümme'llezî izâ eşrefe alâ tamain, terekehû lillâhi azze ve celle*) Nefsi bir şeye tamah ettiğinde durup, Aziz ve Celil olan Allah için onu terk edenler.”

Mü'minler dâr-ı dünyâda üç sınıf üzerinedirler. Bakalım şimdi biz hangi sınıftanız?

Birinci sınıf: “*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*” diyor. Bir daha bu dediğinde kat'iyen şek ve şüphe etmiyor. Ondan sonra malıyla, canıyla, her şeyiyle Allah yolunda mücâhede, muhârebe ediyor. Birinci sınıf müslüman budur.

İkinci sınıf: Öyle bir mü'min ki, herkes ondan emin olur. İkinci derece mü'minmiş bu.

Üçüncüsü: Dünya bir taraftan gelir. “O beni Allah’tan alıkoyacak, ibadetten alıkoyacak!” diye onu terk eder. Dünyalığa iltifat etmez. Onu Allah için terk edebiliyorsa, üçüncü sınıfın içine girer.

Üç sınıftan hangisine girebileceğiz? Hepsinin ayarı kendi elimizde... Allah affetsin hepimizi.

I. Mü'minler Tek Bir Vücut Gibidir

Müslim, Nu'man ibn-i Beşir RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

المؤمنون كرجلٍ واحدٍ إن اشتكى رأسه
تداعى له سائر الجسد بالحمى والسهر

(م . عن النعمان بن بشير)

RE. 232/3 (*El-mü'minûne keracülin vâhidin, ini'stekâ re'sehû, tedâà lehû sâirü'l-cesedi, bi'l-hummâ ve's-seheri.*)

(*El-mü'minûne keracülin vâhidin*) “Müminler tek bir adam, tek bir vücut gibidir. (*Ini'stekâ re'sehû*) Eğer başı ağrırsa, (*tedâà lehû sâirü'l-cesedi bi'l-hummâ ve's-seheri*) bedeninin sair azaları da ateş ve uykusuzlukla ona katılır. Yâni bir yeri rahatsız olsa, vücudun hepsi rahatsız olur.”

---

⁸ Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.469, no:4686; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.276, no:18456; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.505, no:11142; Nu'man ibn-i Beşir RA'dan.

Mü'min demedi bak, şimdiye kadar hep mü'min okuduk şimdi burada *müminûn* oldu, cemî oldu, mü'minler oldu.

Bütün mü'minler... Yeryüzünde ne kadar “*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*” diyen mü'min varsa; kabahatli kabahatsiz, günahlı günahsız, doğru eğri, çeşit çeşit, hepsi var işte... Fakat hepsi iman sahibidir. Bunların hepsi bir adam gibidir. İnsanın başı ağrıdığı vakitte, bütün ceset muzdarip olur.

Altı yüz milyon mu diyorlar, yedi yüz milyon mu müslüman var diyorlar. Hepimizi toptasalar, bir adam olacak halimiz yok.

Mü'min, başka bir mü'minden dolayı muzdarip olana derler.

Mü'min birbirinin haliyle hallenen insana diyorlar.

Meselâ başı ağrıyor uyuyamıyor. Ayak dinlenebiliyor mu? Karın dinlenebiliyor mu? Hiçbir âzâ dinlenmiyor, herkes, hep kıvranır durur iki tarafta.

m. Mü'min Yumuşak Huyludur

Bunu da söyleyiverelim.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

---

⁹ Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.130, no:387; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.272, no:8128; Mekhul Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.143, no:693; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.116, no:24449.

المُؤْمِنُونَ هَيِّنُونَ لَيِّنُونَ كَالْجَمَلِ الْأَنْفِ إِذَا
قِيدَ انْقَادَ وَإِذَا أُنِيخَ عَلَى صَخْرَةٍ اسْتَنَاخَ

(ابن المبارك مرسلًا هب . عن ابن عمر)

RE. 232/4 (*El-mü'minûne heyyinûne leyyinûne, ke'l-cemeli'l- ânifi izâ kayide'nkàde, ve izâ ünîha alâ sahratin istenâ ha.*)

(*El-mü'minûne heyyinûne leyyinûne*)
“Müminler yumuşak ve hafiftir. (*Ke'l-cemeli'l-ânifi izâ kayide'nkàde*) Munis bir deve gibi, boynunu eğ deyince inkiyad eder. (*Ve izâ ünîha alâ sahratin istenâha*) Sert bir yer de olsa, ıh denilince çöker.”

Mü'min gayet yumuşak bir adamdır. Uyumlu bir deveye benzer. Kocaman bir deve, fakat onun burnuna bir halka takmışlardır, yahut dudağına mı takıyorlar neresine takıyorlarsa, onun acısı vardır. O önündeki senin merkep mi çekiyor, insan mı çekiyor götürüyor, o benim canım acımasın diyerekten onun arkasına takılır tıpış tıpış gider.

Mü'min öyle bir insandır ki böyle nereye çekilirse oraya gider. Şimdi deveyi ıhh.. diye çöktürürler ya hani, o çöktürüleceği vakitte, “Burası iyi değil, ben buraya çökmem.” demez. Çamurlu bir yerdir, taşlı bir yerdir, ınh.. dersin, çök buraya dedin mi, ııımm der, oraya çöker. Burası taşlı veyahut çamurlu demez.

Yani mü'minin böyle olması, mü'mine bir sıfat olarak beyan ediliyor, mü'minin hâli böyle deveye benzetilmiş. Teşbih bu, teşbih. “Teşbihte hata olmaz.” derler. Binâenaleyh bu teşbihten dolayı mü'min, yani yumuşak tabiatlı, nereye çeksen oraya gelir, sert değil, kasılıp, “Ben bu işi yapmam!” demez. Daima istenilen işi yapmaya âmâde bir insan demişler.

Allah kusurlarımızı affetsin... Tevfikâtı samadâniyesine mazhar etsin... Verdiği şu iman nimetinin kadr ü kıymetini bilerek, iman ile âhirete geçebilmek devlet ve şerefine cümlemizi nâil eylesin...

Bunun için çeşitli dualar vardır. O dualarımızın birisinde de;

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا
مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

(Âl عمران: ٨)

(*Rabbenâ lâ tuziğ kulûbenâ ba'de iz hedeytenâ, ve heb lenâ min ledünke rahmeh, inneke ente'l-vehhâb*) “Rabbimiz! Bizi doğru yola ilettikten sonra kalplerimizi eğriltme! Bize tarafından rahmet bağışla! Lütfu en bol olan sensin.” (Âl-i İmran, 3/8) diyerek, Cenâb-ı Hakk’a beş vakit duamızda rica eder, yalvarırız. Çünkü beşeriz.

Beşer olmakla hangi kuvvetimiz var elimizde?
Yarın bu canı vermeye düştüğümüz vakitte
başımıza neler geleceğini kim ne biliyor?

Onun için *Lâ ilâhe illa'llah* deyip de can
vermek büyük bir devlettir. El-hamdü lillâh,
Lâ ilâhe illa'llah diye yaşıyoruz, yine inşallah,
umarız ki Cenâbı Hak'tan da *Lâ ilâhe illa'llah*
Muhammedün rasûlü'llah diyerek Allah'a
kavuşan bahtiyar kullarının zümresine,
o sevgililerin hürmetine bizleri de kabul
buyursun...

El-fâtihah!

Mehmed Zâhid KOTKU

07. 05. 1972 - İskenderpaşa Camii

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/ Hadis
Derslerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

